

Superkirtsi-hankkeen toimintakertomus toimintavuodelta 2007

Hankkeen hallinnoija Suomen kirjastoseura.
Toiminnanjohtaja Sinikka Sipilä
Runeberginkatu 15 A 23, 00100 Helsinki

Hankkeen koordinaattori Pirjo Sallmén.
pirjo.sallmen@lasipalatsi.fi
050 3757 686

TAUSTAA

Kantavana ideana on ollut kannustaa ja motivoida kirjastoammattilaisia mediakasvatustehtävässä tarjoamalla työpaja-tyyppisiä koulutustilaisuuksia sekä kirjastoissa käytettäväksi valmiiksi työstettyä toimintaideapakettia.

Opettajiin ja aamu- ja iltapäiväkerhojen työntekijöihin, nuorisotoimeen sekä lasten vanhempiin on haettu yhteyksiä, ja suunniteltu yhdessä heidän kanssaan yhteisiä toimintamalleja.

Luokkakäynnit ovat aina olleet kirjastojen perinteinen mediakasvatuksen muoto ja tämänkin hankkeen tarkoituksena on ollut yhä enemmän tuoda esille luokkakäyntien tärkeyttä ja niiden vaikutusta lasten myöhempään kirjaston käyttöön. Tässä hankkeessa luokkakäynnit on tarkoitettu toteuttaa erilaisilla malleilla ja puhutaan mieluummin kohtaamisista kirjastoissa kuin luokka- tai kirjastokäynneistä

- kirjaston edustaja vierailee koulussa
- koululuokat vierailevat kirjastossa
- vanhempainilta koulussa
- vanhemmat ja lapset yhdessä kirjastossa

PILOTOINTI

Edellä kuvatun toimintamallin toteuttamiseksi on valittu pilottikoulut ja niiden lähipiirissä olevat kirjastot, jotka tiiviissä yhteistyössä toteuttavat nuo neljä käyntikertaa. Saatujen kokemusten myötä käytäntöä lähdetään laajasti levittämään ympäri Suomen. Kirjastotyöntekijät ja opettajat ovat yhdessä suunnitelleet sisällöt.

Pilottikouluja on lähtenyt mukaan yhteensä 25, luokkia 53, oppilaita 1053 ja seuraavista kouluista:

Perälän koulu (19 oppilasta) (2.luokka) Laihia	Alakylän koulu (44 oppilasta) 1A ja 1B Seinäjoki
Huutjärven koulu (44 oppilasta) Luokat 1A ja 1B Huutjärvi	Rauhalan koulu (47 oppilasta) 2A, 2B Kotka
Toivo Pekkasen koulu (19 oppilasta)2- luokka Kotka	Kirveskosken koulu (150 oppilasta) Luokat: 0A, 0B, 1A, 1B, 1C, 2A, 2B Pornainen
Eläintarhan ala-aste (45 oppilasta) Luokat: 1A, 2A, 2B Helsinki	Vuosaaren ala-aste (92 oppilasta) Luokat 1A, 1B, 1C, 1D Helsinki
Kallahden peruskoulu (42 oppilasta) Luokat: 1A, 1B Helsinki	Jokipuiston koulu (39) 1.luokka 1-2.luokka Sipoo
Kurkelan koulu (50 oppilasta) 1 ja 2 luokka Kerava	Kitinojan koulu (10 oppilasta) 1-2.luokka Kitinoja
Lahden-Pitkäjärven koulu (19 oppilasta) 1.luokka ja 2.luokka Pyöli	Kepolan koulu (17 oppilasta) 1.-2 luokat Köyliö
Tytyrin koulu (20 oppilasta) 2B luokka Lohja	Konttiopuiston koulu (42 oppilasta)2 B luokka,2 C. luokka Pieksämäki
Harjun koulu (56 oppilasta) 1.luokka,1.luokka,2.luokka Pieksämäki	Puolalan koulu,(165 oppilasta) 1a,1b,1c,2a,2b,2c , 1.-2.d Turku
Kirkonkylän koulu 1-2 luokka (20 oppilasta) Alavieska	Someron koulu 1-2 luokka (20 oppilasta) Alavieska
Kähtävän koulu 1-2 luokka(12 oppilasta) Kähtävä	Järvikylän koulu 1-2 luokka, (20 oppilasta) Koivisto
Oitin koulu 1lk.(17 oppilasta) Oitti	Runnin koulu (22 oppilasta) 0-1.luokka Runni
Koskelan ala-aste ((22 oppilasta)) 2A Helsinki	

Pilotit ovat toimineet itsenäisesti, mutta koulu ja kirjasto keskenään tiiviissä yhteistyössä. On tullut hyvää palautetta siitä, että yhteistyö on saanut aivan uuden merkityksen, kun sekä opettaja että kirjastovastaava ovat tavanneet henkilökohtaisesti ennen

kirjastokäyntien järjestämisestä. Tämä on vaikuttanut myös siihen, että vanhempia on saatu mukaan.

Osa piloteista on jo syksyn 2007 aikana aloittanut yhteistyön ja tässä esimerkki mitä Lohjalla on suunniteltu ja tehty.

" Suunnittelimme alustavasti tulevan Superkirtsi-hankkeen sisältöä ja käytännön toteutustapoja. Lähtölaukaus hankkeelle tapahtuu 12.9.07, jolloin Tytyrin koulun 2 B luokka kutsutaan pääkirjastoon tutustumis- ja opastuskäynnille. Koululuokalle esitellään kirjaston tilat ja kerrotaan kirjaston tarjoamista palveluista. Lastenosastolla tutustutaan tarkemmin kirjaston kokoelmiin ja opetellaan hyllyjärjestyksen periaatteet. Tarkoituksena on kutsua myös lasten vanhemmat erilliselle tutustumiskäynnille pääkirjastoon.

Koululuokka vieraillee Superkirtsi-hankkeen aikana säännöllisesti kirjastossa. Syksyn aikana luokka osallistuu myös kirjaturkkauks-tilaisuuteen, satutuntiin sekä kirjastossa järjestettävään elokuvapäivään. Lukki-aineistotietokantaan perehdytään tarkemmin Tytyrin koulun atk-luokassa. Tarkoituksena on, että opastuksen jälkeen oppilaat osaavat tehdä itsenäisesti kirja- ja aineistohakuja kirjaston tietokannasta, uusia omat lainansa ja tehdä varauksia lainassa olevaan aineistoon.

Pääkirjastossa suunnitellaan parhaillaan kirjaston lasten ja nuorten nettisivuston uudistamista. Sivuihin halutaan tehdä entistä informatiivisempia ja houkuttelevampia. Hankkeen pitäisi olla valmiina keväällä 2008. Nettisivuston valmistuttua sitä esitellään sekä 2 B-luokkalaisille että heidän vanhemmilleen.

Joulukuussa 2 B-luokka järjestää pääkirjaston Pähkinä-tilassa pikkujoulutilaisuuden, johon kutsutaan lasten vanhemmat ja jossa lapset esittävät harjoittelemiaan näytelmiä.

Keväällä 2008 pääkirjastossa järjestettäneen yleisöluento tai muu mediakasvatukseen liittyvä avoin yleisötilaisuus. Tilaisuus on tarkoitettu lasten vanhemmille ja kaikille mediakasvatuksesta kiinnostuneille. Samaan aikaan voidaan järjestää myös lapsille oma, erillinen tapahtumansa. Nämä suunnitelmat ovat vielä kuitenkin alkuvaiheessa.

Superkirtsi-hanke päättyy maaliskuussa 2008. Keväällä 2 B-luokka järjestää kirjaston tiloissa näyttelyn, jossa on esillä hankkeen aikana syntyneitä ideoita ja tuotoksia. Hankkeen toteutumisesta ja sen aikaisista kokemuksista kerrotaan myös lasten vanhemmille keväällä

järjestettävässä koulun vanhempainillassa. Yhteiset kokemukset ja hankkeen aikana syntyneet ideat pyritään hyödyntämään myöhemmässä koulun ja kirjaston välisessä yhteistoiminnassa.”

TOIMINTAIDEAPAKETTI

Pilottien avuksi on hankkeen toimesta tehty toimintaideapaketti, johon on kerätty jo olemassa olevia hyviä käytänteitä ja ideoita.

Ideapaketti valmistui vuoden 2007 marraskuun lopussa ja löytyy verkosta Kirjastoseuran verkkosivulta osoitteesta

<http://kirjastoseura.kaapeli.fi/etusivu/seura/mediakasvatus>

Ideapaketin tekemiseen palkattiin Muumi Luukkanen Vuosaaren kirjastosta 17.9.-17.12.2007 väliseksi ajaksi. Muumi kävi joissakin kirjastoissa henkilökohtaisesti keskustelemassa lastenkirjastotyötä tekevien kanssa, ja sai heiltä runsaasti aineksia pakettia varten. Jotkut lähettivät ideoita sähköpostitse.

Paketin ei ole tarkoitus olla kerralla valmis, vaan ideana on kartuttaa sitä pikkuhiljaa. Tämä voisi olla alkuna kirjastojen yhteiselle toimintaideapankille, jota kuka tahansa voi kartuttaa ja käyttää omassa työssään.

MATERIAALI

Hankkeen aikana on tehty juliste, esite sekä CD-levy.

Kirjastolehti julkaisi mediakasvatuksen erikoisnumeron ”Media lapsen elämässä”. Julkaisun painosmäärä oli 20 000kpl.

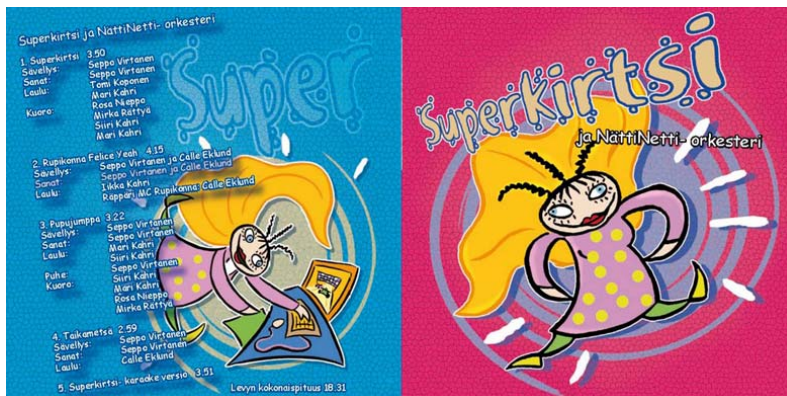
Näitä kaikkia on jaettu pilottikouluihin ja -kirjastoihin sekä maakuntakirjastoihin. Julisteita ja esitteitä on jaettu myös Superkirtsin koulutustilaisuuksissa.

Esiteitä painatettiin 10 000kpl ja julisteita 500kpl.

CD-levyjä tehtiin 1000kpl, ja niitä kirjastot ovat laittaneet myös lainattaviksi. Levyllä on neljä kappaletta; Superkirtsi, PupuJumppa, Taikametsä, Superkirtsi-karaoke versio sekä Rupikonna Felice Yeah.

Superkirtsin laulu löytyy MP3-tiedostona Kirjastoseuran sivulta osoitteesta

<http://kirjastoseura.kaapeli.fi/etusivu/seura/mediakasvatus>

KUVIA SUPERKIRTSISTÄ

TEKIJÖITÄ

Superkirtsin kirjallinen hahmo: lastenkirjailija, kääntäjä Teemu Saارينen

Superkirtsin ulkoasu: graafikko Sampo Mäkelä

Musiikki: Seppo Virtanen, Calle Eklund

Musiikin sovitus: Iikka Kahri

SUPERKIRTSIN KOULUTUKSET

Koulutustilaisuuksia järjestettiin toimintavuoden aikana seuraavasti. Koulutuksiin osallistui yhteensä 354 henkilöä, joiden joukossa kirjastoväkeä, opettajia ja nuorisotoimen edustajia ja olipa muutama opiskelijakin.

Helsinki 15.5.2007 Osallistujia: 30	Varkaus 5.9.2007 Osallistujia: 34
Joensuu 6.9.2007 Osallistujia: 35	Lahti 26.9.2007 Osallistujia: 41
Oulu 2.10.2007 Osallistujia: 46	Kajaani 3.10.2007 Osallistujia: 33
Turku 10.10.2007 Osallistujia: 55	Seinäjoki 11.10.2007 Osallistujia: 42
Jyväskylä 13.9.2007 Osallistujia: 38	

Helsingin tilaisuus oli avaus hankkeelle. Päivän aikana Teemu Ruuhonen kertoi peleistä ja oppimisesta, kouluttaja Anu Ruhala pienten lasten mediakasvatuksesta sekä erikoiskirjastonhoitaja Raija Heikkinen-Tuominen kirjastojen kokemuksista käytännön mediakasvatuksesta kirjastoissa.

Varkaus:

- Ulla Pötsönen, Kirjavinkkaus ja sanataide(Joensuun kaupunginkirjasto)
- Marjatta Laine, Lapset ja netti (Helppimesta)
- Päivi Tuononen, Lööpit osana lapsen kasvuympäristöä (Lapsiasiavaltuutetun toimisto)
- Mirja Määttä, Lapsi- ja nuorisopolitiikan kehittämisohjelma (Itä-Suomen lääninhallitus)
- Riitta Martsola, Miten suojelen pientä koululaista median vahingollisuudelta? (Lastenpsykologi PsM. Psykoterapeutti)

Joensuu:

- Päivi Tuononen, Lööpit osana lapsen kasvuympäristöä (Lapsiasiavaltuutetun toimisto)
- Marjatta Laine, Lapset ja netti (Helppimesta)
- Pirjo Arvola, sadun hoidollisuus (kirjallisuusterapia)
- Mirja Määttä, Lapsi- ja nuorisopolitiikan kehittämisohjelma (Itä-Suomen lääninhallitus)

- Ulla Pötsönen, Kirjavinkkaus ja sanataide(Joensuun kaupunginkirjasto)

Lahti:

- Anu Ruhala, Pienten lasten mediakasvatus (Mediakasvatuskeskus Metka ry/ Mediamuffinssi-hanke)
- Johanna Sommers-Piiroinen, Koti mediakasvattajana (Edukattori)
- Muumi Luukkanen, Kirjastonkäytönopetusta leikkien ja seikkaillen (Helsingin kaupunginkirjasto)
- Anne Majaniemi, Mediakasvatusta koulussa (Lotilan koulu, Lahti)
- Kaksi työpajaa:

1 Työpaja: vetäjä Johanna Sommers-Piiroinen

Miten vanhemmat voivat mediakasvattaa kotona? Kuuluuko mediakasvatus vanhemmille? Koulun odotukset? Kirjaston odotukset?

2 Työpaja: Muumi Luukkanen

Koulu kirjastossa. Kirjasto koulussa. Miten lisätä toiminnallisuutta? Kirjallisuutta vai muuta mukavaa? Hyviä toimintamalleja.

Oulu:

- Antti Haaranen, Ideoita elokuvakasvatukseen (Nukun elokuvakoulu)
- Olli Mäkinen, Internet ja etiikka (Tritonia)
- Pekko Koskinen, Pelien monet muodot (Ludocraft oy)
- Elina Ursin, Sanomalehti mediakasvattajana (Kaleva-lehti)

Kajaani:

- Pirjo Arvola; sadun hoidollisuus (kirjallisuusterapia)
- Teija Rääpysjärvi, Opettajalla on asiaa (äidinkielen ja viestintäkasvatuksen opettaja)
- Pekko Koskinen, Pelit ja nuorten luovuus (Ludocraft oy)
- Tarja Komulainen, Mediakasvatusta Ylä-Savossa

Turku:

- Silja Hurskainen, Sanomalehti mediakasvatuksen välineenä (Turun Sanomat)
- Päivi Tuononen, Lööpit osana lasten kasvuympäristöä (Lapsiasiavaltuutetun toimisto)
- Agneta Möller-Salmela, Kirjavinkkausta ja sanataidetta (Hangon kaupunginkirjasto)
- Sebastian Sihvola, Nuorisotyötä verkon erilaisissa ympäristöissä (Helsingin nuorisoasiainkeskus)

- Kaksi työpajaa:

Työpaja 1: Vetäjinä Agneta Möller-Salmela ja Muumi Luukkanen
Koulu kirjastossa. Kirjasto koulussa. Miten lisätä toiminnallisuutta? Kirjallisuutta vai muuta mukavaa?

Työpaja 2: Vetäjinä Merja Marjamäki (Turun kaupunginkirjasto)
Millä tavalla kirjasto ja koulu voivat yhdessä mediakasvattaa? Hyviä käytänteitä ja uusia ideoita.

Seinäjoeki:

- Marja-Leena Mäkelä, Kirjavinkkausta ja sanataidetta (Kirjallisuuden ja kulttuurin läänintaitelija)
- Johanna Sommers-Piironen, Koti mediakasvattajana (Edukaattori)
- Juska Rantanen, Janne kaakinen, Kansainvälistä Mediakasvatusta Hämeenlinnassa (Digital Arts Education)
- Mitä nuoret tekevät netissä? Seinäjoen ammattikorkeakoulun opiskelijat

Jyväskylä:

- Päivi Tuononen, Lööpit osana lasten kasvuympäristöä (Lapsiasiavaltuutetun toimisto)
- Tuula Nousiainen, Pelit, pelaaminen ja kouluikäinen (Jyväskylän yliopisto)
- Jani Nieminen, "Et sä tunne Suvelaa?" (Keski-Espoon kirjasto)
- Anu Mustonen, Mediakasvatus ja sen merkitys (Jyväskylän yliopisto)
- Anu Ruhala, Pienten lasten mediakasvatus (Mediakasvatuskeskus Metka ry/ Mediamuffinssi-hanke)

Luennoitsijoita oli yhteensä 28. Alkuperäisten suunnitelmien mukaan koulutusta piti järjestää myös Rovaniemellä ja Vaasassa. Rovaniemelle ilmoittautui kuitenkin vain muutama kuulija ja Vaasaan ei löytynyt ruotsinkielisiä luennoitsijoita, joten molemmat tilaisuudet katsottiin parhaimmaksi peruuttaa.

Koulutuksia järjestetään vielä vuoden 2008 aikana Lappeenrannassa 24.1. ja Espoossa 30.1.

Lappeenrannan tilaisuus järjestetään yhteistyössä Lappeenrannan kaupunginkirjaston, Saimaan mediakeskuksen ja Etelä-Suomen lääninhallituksen kanssa.

SUPERKIRTSIN YHTEISTYÖTAHOT

Kerhokeskus - koulutyön tuki ry
Mediakasvatusseura
Mediakasvatus metka
Mediamuffinssi
Yleiset kirjastojen lastenosastot
Kirjastolehti
Opettaja-lehti
Lääninhallitusten kirjastotoimentarkastajat

KOORDINAATTORIN MUU MEDIAKASVATUKSEEN LIITTYNYT TOIMINTA, KURSSIT, TILAISUUDET YMS.

17.4.2007 Kuopio
Media, arvot ja yhteisöllisyys
Itä-Suomen lääninhallituksen järjestämä
- hankkeen esittelyä

18.4.2007 Oulu
Alueen kirjastotoimen kokous
Oulun lääninhallituksen järjestämä
- hankkeen esittelyä

24.4.2007 Helsinki
Helsingin kaupunginkirjaston lastenkirjastotyöntekijöiden tapaaminen
-hankkeen esittelyä

Humanistinen ammattikorkeakoulu Helsinki
- Vaikuttava mediakasvatus 5op
- Toiminnallinen mediakasvatus 35op

OPEKO Tampere
Mediavälitteiset nuorisokulttuurit 4op

19.10.2007 Jyväskylä
Valtakunnalliset kirjastovirkailijapäivät
- hankkeen esittelyä + luento Kirjastot mediakasvattajina

6.11.2007 Seinäjoki
Mediakasvatuksen opetusta Seinäjoen ammattikorkeakoulun kirjasto- ja tietopalvelun opiskelijoille, 3x45min

Koordinaattori on myös toiminut Mediakasvatus.fi:n verkkosivulla pilottiblogistina.

Blogi löytyy osoitteesta:

<http://www.mediakasvatus.fi/blogit>

Hankkeen etenemistä on voinut seurata paitsi tuosta blogista myös Kirjastot.fi:n verkkosivulta

<http://www.kirjastot.fi/kirjastoala>

sekä KirjastoWikistä

<http://wiki.kirjastot.fi/index.php/Mediakasvatushanke>

Koulutuksista on ilmoitettu Suomen kirjastoseuran sivuilla

<http://kirjastoseura.kaapeli.fi/etusivu/seura/koulutus>

Suodatin- ja esto-ohjelmat

Osa mediakasvatushanketta on ollut suodatin- ja esto-ohjelmien kartoitus ja testaus, ja sitä tehtävää on hoitanut Taru Björkman syyskuusta 2007 lähtien.

Alkusuunnitelmien mukaan katsottiin, että kolme kuukautta olisi riittävä aika tähän, mutta käytännössä osoittautuikin, että aikaa tarvitaan huomattavasti enemmän. Anoinme Tarulle jatkoaikaa vuoden 2008 helmikuun loppuun.

